

Zalecenia dla polityk dotyczących wydajnych i ekonomicznie opłacalnych systemów opakowań wielokrotnego użytku

– LIPIEC 202

**Searious
BUSINESS**

#We
Choose
reuse

#GET
BACK

ZERO
WASTE
EUROPE

Autorzy

Larissa Copello, specjalistka ds. konsumpcji i produkcji w Zero Waste Europe

Joan Marc Simon, dyrektor-założyciel Zero Waste Europe

Recenzenci

Nathan Dufour, kierownik ds. systemów ponownego wykorzystania w Zero Waste Europe

Willemijn Peeters, założyciel Searious Business

Emma Samson, menedżer ds. komunikacji marketingowej w Searious Business

Projekt i układ

Nanna Bille Cornelsen, specjalista ds. komunikacji w Zero Waste Europe

Blush Design Agency

Organizacje wnoszące wkład

Searious Business to firma z siedzibą w Holandii, która dąży do osiągnięcia celu, jakim jest zerowa ilość tworzyw sztucznych trafiających do oceanów. Pomaga firmom w łańcuchu wartości tworzyw sztucznych w utrzymaniu ich w gospodarce i poza środowiskiem. Searious Business regularnie przeprowadza dogłębne analizy kosztów i korzyści dla poszczególnych firm lub przykładów indywidualnych przypadków. Na potrzeby tego badania firma Searious Business dokonała ogólnego przeglądu kosztów i korzyści trzech przypadków opakowań z tworzyw sztucznych, porównując tworzywa sztuczne wielokrotnego użytku z opcjami tworzyw sztucznych jednorazowego użytku. www.seariousbusiness.com

Zero Waste Europe to europejska sieć społeczności, lokalnych liderów, ekspertów i agentów zmian działających na rzecz eliminacji odpadów w naszym społeczeństwie. Opowiadając się za zrównoważonymi systemami i przeprojektowaniem relacji ludzkości z zasobami, przyspieszają sprawiedliwą transformację w kierunku zerowej ilości odpadów z korzyścią dla ludzi i planety. www.zerowasteurope.eu

Zalecenia te opierają się na studium [Ekonomika systemów ponownego użycia](#), które opiera się na partnerstwie wiedzy między Zero Waste Europe i Searious Business..

Zero Waste Europe z wdzięcznością dziękuje za pomoc finansową Unii Europejskiej. Wyłącznie odpowiedzialność za treść niniejszego materiału ponosi Zero Waste Europe. Nie musi on odzwierciedlać opinii wyżej wymienionego fundatora. Fundator nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w nim informacji.

Zero Waste Europe i DUH z wdzięcznością dziękują za pomoc finansową z Plastic Solutions Fund. Wyłącznie odpowiedzialność za treść niniejszego materiału ponoszą organizacje będące jego autorami. Nie musi on odzwierciedlać opinii wyżej wymienionego fundatora. Fundator nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w nim informacji.

Zalecenia dotyczące polityki

Studium "The Economics of Reuse" pokazuje, że opakowania wielokrotnego użytku mogą być opłacalną i bardziej korzystną ekonomicznie alternatywą dla opakowań jednorazowych, nawet jeśli są stosowane w systemach pierwotnie zaprojektowanych do jednorazowego użytku.

Studium pokazuje, że im bardziej koszty jednorazowego użytku są internalizowane i im większe są ilości opakowań wielokrotnego użytku, tym bardziej opłacalne ekonomicznie będzie ich ponowne wykorzystanie. W związku z tym ekonomika ponownego użycia może z czasem tylko się poprawić.

Jednakże, aby ponowne wykorzystanie działało, ważne jest, aby było zaprojektowane z myślą o wysokiej wydajności, a ROOO (rozporządzenie ws. opakowań i odpadów opakowaniowych) może pomóc zapewnić, że ponowne wykorzystanie spełni swoje obietnice.

Warunki skutecznych systemów ponownego wykorzystania zostały już zidentyfikowane w kilku badaniach¹. Obejmują one:

- **Infrastruktura systemowa:** sieci odbioru, logistyka zwrotów, myjnie, redystrybucja, śledzenie produktów, zwroty dla klientów - i szkolenia pracowników;
- **Dobre zarządzanie:** jasno określone zasady dotyczące jego funkcjonowania, wymagania i standardy dotyczące projektowania opakowań, użytkowania, zbierania, mycia, przechowywania, obsługi, napełniania oraz elementy, które mogą kontrolować prawidłowe działanie i wydajność systemu;
- **Projektowanie opakowań:** trwałość, interoperacyjność i bezpieczeństwo muszą być zapewnione już na etapie projektowania, co może zagwarantować, że opakowanie może być używane jak najwięcej razy w tym samym celu. Interoperacyjność można zwiększyć dzięki "uniwersalnemu" kształtowi opakowania, które umożliwi akceptację opakowania w różnych systemach ponownego użycia;
- **Systemy na dużą skalę:** ekonomia skali jest niezbędna do zapewnienia wydajności i uniknięcia przenoszenia obciążeń;

---

¹ [Reusable Solutions, how governments can help stop single-use plastic pollution, Rethink Plastic Alliance, 2019](#)
[Reusable VS single-use packaging – A review of environmental impact, Zero Waste Europe, ReLoop, 2020](#)
[The need to set essential criteria for setting up managed pool systems, Zero Waste Europe, Deutsche Umwelthilfe, 2022](#)

- **Minimalna opłacalna gęstość zaludnienia:** systemy opakowań wielokrotnego użytku działają najlepiej przy minimalnej opłacalnej gęstości zaludnienia, raczej na obszarach miejskich niż w bardziej rozproszonych społecznościach.

Wszystkie powyższe parametry należy wziąć pod uwagę, aby system działał wydajnie, zapewniał korzyści ekonomiczne operatorom oraz był wygodny i łatwy w użyciu dla użytkowników końcowych.

[We wniosku dotyczącym zmiany rozporządzenia w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych \(PPWR\)](#) przedstawiono już podstawę środków dla systemów ponownego użycia opakowań, w tym cele sektorowe (art. 26) i wytyczne dotyczące minimalnych wymogów w zakresie ich wdrażania (załącznik VI), w tym centralną strukturę zarządzania. Środki te i wymogi, choć istotne, są niewystarczające do zapewnienia optymalnej wydajności systemu, w tym rentowności ekonomicznej niezbędnej do osiągnięcia sukcesu.

1. Parametry wydajności systemów do ponownego użycia

Ponieważ opakowania wielokrotnego użytku powinny być postrzegane jako systemy, a nie jako pojedyncze produkty (jak ich jednorazowe odpowiedniki), **PPWR powinien również określać minimalne cele w zakresie wydajności**, aby zapewnić ogólne osiągnięcie wydajności systemu, w tym wskaźnik zwrotu i średnie ponowne użycie (cykle), zanim opakowanie osiągnie koniec okresu użytkowania. Wymagania dotyczące wydajności są również niezbędne, aby zapewnić, że ma to sens dla środowiska, aby zrównoważyć zwiększony wpływ wytwarzania produktów o dłuższej żywotności i zapewnić, że użytkownicy zapewnią wystarczające zaangażowanie operacyjne, aby system działał tak wydajnie, jak to tylko możliwe.

W tym względzie badanie wykazało, że parametry te w znacznym stopniu wpływają na dany system ponownego wykorzystania, przygotowując go na ekonomiczną porażkę lub sukces.

W oparciu o powyższe i wyniki badania zalecamy:

- **Obejmuje następujące wymagania dotyczące wydajności systemów do ponownego użycia w ramach PPWR:**
  - **Stopa zwrotu:** co najmniej 60% stopy zwrotu po 3 latach od rozpoczęcia działalności i 90% po maksymalnie 5 latach działalności.
  - **Minimalna rotacja:** średnio 10 rotacji przed statusem odpadu w piątym roku eksploatacji. Te minimalne wskaźniki zwrotu i rotacji określają wydajność ponownego użycia, biorąc pod uwagę fazę przejściową trwającą od 3 do 5 lat. Bardziej szczegółowa minimalna liczba rotacji dla opakowań wielokrotnego użytku w różnych kategoriach materiałów i opakowań może być również ustalona w drodze aktu delegowanego.

2. Zachęty ekonomiczne

Nawet przy spełnieniu podstawowych kryteriów i wymogów dotyczących wydajności, zawsze istnieje granica tego, co systemy ponownego użycia mogą osiągnąć, jeśli nie ma równych szans z zachętami regulacyjnymi, aby ponowne użycie było ekonomicznie opłacalne. Brak równych szans dla opakowań jednorazowych i wielokrotnego użytku jest jedną z największych przeszkód w osiągnięciu ekonomii skali przez systemy wielokrotnego użytku. Obecne koszty ponoszone przez producentów opakowań w ramach systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP) nie uwzględniają efektów zewnętrznych danego opakowania, w tym zaśmiecania i/lub opakowań, które trafiają do niewłaściwego kosza. Ponieważ obecne systemy ROP nie pokrywają pełnych kosztów gospodarowania odpadami opakowaniowymi jednorazowego użytku, systemy ponownego użycia wydają się być stosunkowo droższe ze względu na ich wyższą internalizację kosztów. W związku z tym utworzenie "Funduszu na rzecz zmian" opłacanego przez systemy ROP może być dobrym sposobem na zapewnienie wsparcia finansowego dla systemów wielokrotnego użytku w celu pokonania barier wejścia na rynek - takich jak inwestycje kapitałowe w pulę opakowań wielokrotnego użytku, infrastrukturę IT, pojazdy do zbiórki lub myjnie. Gminy i społeczności mogą również wykorzystywać systemy EPR do inwestowania w zapobieganie powstawaniu odpadów i lokalne systemy ponownego wykorzystania. Na przykład CITEO (Francuska Organizacja Odpowiedzialności Producentów) przeznaczają proporcjonalną część swojego budżetu na osiągnięcie celu 5% opakowań wielokrotnego użytku zgodnie z francuską ustawą o gospodarce o obiegu zamkniętym.

W związku z tym zalecamy uwzględnienie w PPWR następujących wymogów:

- **Zobowiązanie do przeznaczania co najmniej 20% budżetu programów rozszerzonej odpowiedzialności producenta** na promowanie produktów wielokrotnego napełniania i finansowanie infrastruktury ponownego użycia.
- **Nałożenie opłaty (widocznej na płatności) na opakowania jednorazowego użytku**, która nie powinna być niższa niż 10 centów za sztukę i przeznaczenie uzyskanych przychodów na finansowanie infrastruktury ponownego użycia.
- **Uwzględnienie eksternalizowanych kosztów opakowań jednorazowych** w ramach ekologicznej modulacji opłat za opakowania, w tym wpływu na zaśmiecanie, opiekę zdrowotną i utratę różnorodności biologicznej.

3) Pewność prawna, która pozwala na ekonomię skali

Do stworzenia skutecznych systemów ponownego wykorzystania potrzebna jest pewność prawna. Zapewniłoby to inwestycje we właściwe rozwiązania, tworząc ekonomię skali wymaganą do działania tych systemów na optymalnym poziomie. Ustanowienie wiążących celów w zakresie ponownego wykorzystania jest niezbędnym krokiem do zapewnienia pewności prawnej i napędzania inwestycji. Cele te **muszą być jednak wystarczająco wysokie, aby osiągnąć korzyści skali.**

Ponadto potrzebna jest pewność prawna, aby wyjaśnić, co jest optymalnym systemem i jak należy go ustalić. W obecnym wniosku Komisji art. 26 łączy cele dotyczące ponownego użycia i ponownego napełniania dla większości sektorów (z wyłączeniem opakowań transportowych i e-commerce).

Niemniej jednak, jak uznano w art. 3 dotyczącym definicji, ponowne użycie i ponowne napełnianie to różne podejścia do opakowań²: Czynność ponownego napełniania, zgodnie z definicją zawartą we wniosku, oznacza operację, w ramach której użytkownik końcowy napełnia swój własny pojemnik. W tym sensie pojemnik nie jest w rzeczywistości opakowaniem, ale produktem będącym własnością konsumenta. **W związku z tym działanie polegające na ponownym napełnieniu pojemnika przez konsumenta należy uznać za środek zapobiegania powstawaniu odpadów i należy je uwzględnić w ogólnych celach w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. Z drugiej strony, jak określono we wniosku, "ponowne użycie" oznacza operację, w wyniku której opakowanie wielokrotnego użytku, które jest aktywem należącym do operatora systemu, jest ponownie wykorzystywane do tego samego celu, do którego zostało stworzone, i musi być częścią "systemu ponownego użycia".**

Tych dwóch różnych środków nie należy mylić ani łączyć, aby uniknąć ryzyka związanego z ich wdrażaniem i egzekwowaniem. Metody obliczeniowe i wskaźniki dotyczące ponownego użycia i ponownego napełniania nie są takie same. Opakowania wielokrotnego użytku w ramach systemu ponownego użycia można łatwo śledzić za pomocą numerów seryjnych (śledzenie, ile opakowań zostało wprowadzonych do obrotu, ile zostało zwróconych, ile razy zostały ponownie napełnione itp.) Jednakże bardzo trudno jest zmierzyć uzupełnianie produktów będących własnością konsumentów (ile kilogramów/litrów danego produktu konsument uzupełnia i ile razy itp. **W związku z tym łączenie zapobiegania i ponownego użycia doprowadzi do ogromnego marginesu błędu i mniej wiarygodnych danych.** Ponadto cele nie powinny obejmować opakowań jednorazowego użytku dostarczanych w stacjach uzupełniania.

Ze względu na wyraźne różnice i różne poziomy rozwoju w gromadzeniu danych, cele dotyczące osiągnięcia jednego lub drugiego nie powinny być łączone, aby uniknąć ryzyka dużego marginesu błędu i niewiarygodnych danych, co ostatecznie doprowadzi do niewielkiego wpływu na zmniejszenie ilości odpadów opakowaniowych.

W związku z tym zalecamy, co następuje:

- **Cele ponownego użycia dla poszczególnych sektorów mają zostać osiągnięte poprzez "systemy ponownego użycia".** Rozwiązania "ponownego napełniania" są częścią celów w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i jako takie znajdują się w różnych sekcjach.
- **Cele w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów powinny zostać ustalone na poziomie co najmniej 15% do 2030 r., 20% do 2035 r. i 25% do 2040 r.**
- Należy wyznaczyć co najmniej sektorowe cele ponownego wykorzystania:
  - **Opakowania transportowe:** 50% do 2030 r. i 90% do 2040 r.

---

² <https://zerowasteurope.eu/wp-content/uploads/2022/06/Packaging-Reuse-vs-Packaging-Prevention.docx-1.pdf>

- **Napoje na wynos:** 30% do 2030 r. i 95% do 2040 r.
- **Żywność na wynos:** 20% do 2030 r. i 75% do 2040 r.
- **Opakowania na napoje: alkoholowe i bezalkoholowe:** 20% do 2030 r. i 75% do 2040 r.
- **Wino i napoje spirytusowe:** 10% do 2030 r. i 30% do 2040 r.
- **Opakowania w handlu elektronicznym:** 20% do 2030 r. i 80% do 2040 r.
- **Opakowania żywności w handlu detalicznym:** 20% do 2030 r. i 75% do 2040 r.